

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na uprav. ništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Notranje državne krize.

Na Švedskem se bojuje zadnje tedne volilni boj, kakršnega še ni doživela ta dežela. Ni to boj samo za mandate v zbornici. Tendence tokratnih volitev sega globlje. Gre se za načelo: Ali se bo Švedska vladala odslej absolutistično ali parlamentarno; ali naj odločuje ljudska volja, ali kraljeva volja.

Znano je, da straše tudi švedski magnati ljudstvo z mogočnostjo ruskega vpada v deželo. Slika se švedskemu kmetu hudiča na steno, ki je v tem slučaju ruski kozak, ki se baje že prav resno pripravlja, da odžene kmetu zadnjo kravo iz hleva. Vse to naj služi v namen, da dovoli zbornica nove milijone va vojaštvo, ki naj bi se izdatno pomnožilo. Nadalje se hoče zidati nove trdnjave proti ruski meji ter dvigniti topničarstvo.

Dosedaj se je druga zbornica, v kateri imajo večino liberalci in socialisti, uspešno branila proti novim vojaškim zahtevam. A konservativci niso dali miru. Zbrali so pred meseci množico kmetov ter jo povedli pred kraljev dvorec, da demonstrira za pomnožitev vojaštva. Kralj sam je takrat ljudstvo nagovoril in pri tem prekoračil meje pristojnih mu pravic. Pripomniti je namreč treba, da je švedski kralj le bolj reprezentativna oseba, odločuje edinole ljudstvo po svojih zastopnikih. Radi tega kraljevega nagovora je izbruhnil vihar. Liberalci in socialisti so sklicali protestne shode po vsi deželi ter ostro napadali vladarja, da je kršil po postavi mu pristojne pravice. Ta glas ljudstva je bil toliko glasan, da je moral kralj slovesno izjaviti, da ni nikdar mislil puščati v nemar ljudsko voljo in da je govoril le v interesu Švedske same. A te interese pojmuje ljudstvo pač drugače kot vladar. Ni se zadovoljilo s tem odgovorom in prišlo je do ministrske krize in do razpusta druge zbornice. Razpisale so se nove volitve in volilni boj je silovit.

Na eni strani stoje konservativci, ki agitirajo z vsemi mogočimi sredstvi. Najbolj originalna je pač ideja, agitirati s kino-filmom. Konservativci, ki sestojijo večinoma iz plemenitašev, so si nabavili 30 kinematografskih filmov, s katerimi potujejo

sedaj konservativni agitatorji iz mesta do mesta, iz trga v trg, da tako nazorno demonstrirajo pretečo rusko nevarnost in neobhodno potrebo pomnožitve vojske. Nad 600 mest so že obiskali in menda se ta način agitacije tudi dobro obnese. Da pri svojem delu konservativci niso ravno izbirčni je samoposebi umljivo. O svojih nasprotnikih lažejo kar se da in najboljši argument jim je podtikanje, da mislijo liberalci in socialisti uničiti samostojnost Švedske ter ustanoviti republiko. Tik pred volitvijo so si izmislili nov trik. O voditeljih nasprotnikov trdijo, da so od ruske vlade podkupljeni, da so ruski vohuni in da so jih radi tega že tudi zaprli. Saj nič ne de, če se izkaže, da je to bila le navadna laž. Na deželi se kaj takega ne izve tako hitro in zaenkrat se s tem le pridobi par glasov.

Na drugi strani pa stoje liberalci in socialni demokrati, ki so se v tem vprašanju združili. V vsaki tudi najoddaljenejši vasici se vrši shod in avtomobili ter motorni čolni švigajo dan za dnevom iz kraja v kraj, da pouče ljudstvo o pogubnosti militarizma.

Vsa dežela je razdeljena v 56 volilnih okrajev, v katerih se voli 230 poslancev po proporcijem sistemu. Dosedaj so imeli v drugi zbornici liberalci 103, konservativci 63 in socialci 64 mandatov. Po švedskem volilnem redu sme voliti vsak 24 let star moški državljani, ako ne dolguje davka. V nasprotnem slučaju ga volilna komisija zavrne, četudi bi bil vpisan v volilni imenik. Nadalje je s pravico volitve spojena tudi brambna dolžnost. Te dve določbi učinkujeta prav hudo. Tako je bilo v volilnih imenikih vpisanih 92.391 volilcev, a volilnih upravičencev je ostalo naposled le 56.372.

V glavnem mestu Stockholmu so se vršile volitve dne 28. marca, katerih izid pa še ni docela znan. Udeležilo se je teh volitev nad 77% vseh volilcev, kar je izredno mnogo za Švedsko. Volitve po deželi se vrše v štirinajstih dneh in te bodo šele odločile, ali se vlada Švedska v bodoče absolutistično ali parlamentarno.

* * *

Tudi angleško državo pretresa notranja kriza, ki je nastala iz malenkostne zadeve, ki pa se je po zaslugi reakcionarcev pretvorila v svetovno vprašanje za angleško državo.

Stvar je kaj enostavna. Angleška država obstoji iz treh delov: Iz Angleške, Škotske in Irske. Irce so smatrali na Angleškem vedno kot manjvredne državljane in šele v zadnjem času je liberalna angleška večina v parlamentu sklenila za Irsko ustavne pravice. To pa starim puritanskim konservativcem ni bilo všeč in ko je angleška vlada hotela sklenjeni zakon, takozvano Homerule, udejestiti, so se uprli ter kratkoma izjavili, da ne marajo samouprave. Ko angleška vlada ni odnehala, so se ustanovili bataljoni prostovoljcev, ki naj bi z oboroženo roko preprečili vsak poizkus uredniški sklenjeno samoupravo. Na čelo teh prostovoljcev, ki jih je skoro 200.000, se je postavil bivši generalni pravdnik Edvard Carson, ki osebno nadzoruje vojaške vaje novincev.

Dokler je ostala zadeva v tem štadiju, se je svet vsej stvari smejal. A zadnje dni pa se je pripetilo marsikaj, kar posega globoko v notranjo upravo angleške države. Ko je namreč hotelo angleško ministrstvo ukrotiti upornike z vojaško silo, se je vojaštvo, na čelu mu častniki, uprlo, ter izjavilo, da ne bo streljalo na svoje brate. Najvišji generali — imenujemo samo vrhovnega poveljnika angleške armade in zmagovitega vojskovodjo proti afriškini Burom, feldmaršallajnanta Robertsa — so sestavili protestno noto in grozili, da gredo v pokoj, ako vlada obstane pri tem, da se zakon izvede s silo. To je angleške ministre toliko prestrašilo, da so se začeli z upornimi častniki pogajati in angleški premier Asquith je hitel izjavljati, da nima angleška vlada namena, uporabljati vojaštva v prilog homeruli.

To pa je izzvalo v vrstah angleških liberalcev vihar ogorčenja, ker postavlja dosedanje angleške tradicije naravnost na glavo. Dosedaj so na Angleškem strogo pazili na to, da se vladar ni vmešaval v politiko. Vladar naj stori le to, kar mu svetujejo ministri. V tem vprašanju pa je vladar očitno ravnal le po nasvetih Robertsa in lordov. Kajti brez njegovega vmešavanja v vso

PODLISTEK.

—o. —k.:

Na morskem bregu.

Nad nama je bilo jasno južno nebo v tisti temnomodri barvi, ki se razliva tam, kjer turobno zelene ciprese, bujno cveto palme in opojno duhte lovorjevi grmi. Pod nama je bilo morje, mirno in pohlevno. Po vodni planjavi so se zibala jadra in rezala voljno gladino. Pogubljala so se v daljavah in se potapljala za horizont, kjer je modro nebo ljubkovalo modre globine. Nizko nad površino mirnih planjav so se podili morski ptiči in pri lovu kričeče padali v morje. Potapljali so se, sifotavali so z mokrimi peruti in nadaljevali svoje polete. Njihova bela krila so bleščala v solčnih žarkih. In bilo je zopet mirno. Pa je priplul mimo naju črn parnik. — Vznemiril je mirno površino, da so valčki zapljuskali ob breg in se od sivih, razjedenih skal odbijali nazaj. Naveličali so se igre in se umirili poredni nagajivčki. — Parnik je plul naprej in za sabo je puščal dolgo zarezo, v kateri so blesketali kristali. Počasi se je zravnila in pokopala svetle kristale, ki so se pogreznili na dno temnih globin.

Sedela sva ob morju. Zrla sva na bela jadra, opazovala sva lov belokrilih ptič in se čudila skakljanju delfinov. Starejši, mnogo starejši od mene je bil moj znanec. Mnoga skušnja mu je ležala v

potezah in črni lasje so mu semtertje dobivali sive odseve. Njegovo oko je pa bilo modro, kot morje pod nama. Tiha sva bila. Vsak izmed naju je bil pri samem sebi in misli so nama molčale. Človek varuje svojo skrivnost, brez katere ni noben zemljan. Znanec je večkrat uprl svoje oko v daljave in v njegovem pogledu je bila žalost, ki se je hotela skrivati. Skriti se pa ni mogla.

„Kaj ste žalostni?“, sem ga vprašal.

„Saj nisem!“, mi je odgovoril in v njegovih besedah je bilo žalovanje. Pogledal me je. Videl sem, da hoče govoriti in v mojih potezah je vstala radovednost.

„Ste že bili v kakem velikem mestu, kot je Pariz, London, Dunaj in tako dalje?“

„Še nikdar,“ sem mu odgovoril. „Čaka me mogoče še, a dozdej sem le redkokdaj pogledal preko domovine.“

„Potem me boste težko razumeli, prijatelj mladi,“ in dobrodušen je bil njegov nasmeh.

„Vseeno, le pričnite,“ sem ga prosil in naslonil sem se proti njemu, da bi nobena beseda ne zgrešila cilja.

„Na vašo lastno odgovornost. Pogoji stavi tudi. Sredi pripovedovanja me ne smete nikdar povpraševati po tem ali onem. Čudna je ta moja želja in gotovo se vam zdim grozen čudak.“

„Vseeno, jaz poslušam in upošteval bom vašo željo.“ Pričel je in pazno sem poslušal njegove besede, a vseh takrat nisem razumel. Njegovo

pripovedovanje je bilo približno sledeče:

— — — Da, da! poznate jih! Napol upadla lica, ki jemljejo od mladostne svežosti britko slovo. Dvoje velikih motnih oči in pod njima črna kolobarja, spričujoča prebedele noči. Koliko vas je, o duše slabe, ki ste padle in se ne morete več povzdigniti do žarkov zlatega solnca. Obsojene ste, da zatavate tavanje skozi meglene temine velikomestnih ulic. Le tam od daleč par žarkov in še ti so slabi, kot da ugasnejo vsak čas. In ve — duše slabe, duše človeške, ki ste zabredle in ne znate poti nazaj?! Le v temne pajčolane bodeče megle in skrijte se kot plašna divjad. Oj, grenak je okus spoznanja in spoznanje samo je neusmiljeno. — Zato se pa skrijmo in varajmo samega sebe. Tolažilna laž! Kdo je oni, ki bi zameril tako laž in zaničljivo zasmehnil svojega bližnjega, če se zlaže in samemu sebi hoče v laži pomiriti bodečo vest? Krut bi bil, zelo krut! — Usmiljenja so vredne in vendar te pri tem pogledu nanje navda misel, ki je neusmiljena. Kot da ti še nisi nikdar grešil, kot da nisi še nikdar v samem sebi spoznal človeka, ki je človek in ne pičice več! Le na drugih zagledaš temno stran in sam blodiš v najtemnejše noči. Taki ste, ki še niste odkrili srca bližniku, taki ste, ki hočete s svojo ozkosrčnostjo zatajiti svoje napake, da bi sočlovek v vas zazrl nadčloveka, magari — če izvolite — polboga. Le ubogi se mi zdite in podaril bi vam umazano ogrinjalo, da pokrijete svojo „olimpijsko“ masko. Dalje.

stvar, si častniki ne bi bili upali nastopiti tako naravnost veleizdajsko. Zato pa narašča ogorčenost proti kralju Juriju V. od dne do dne in ko je minoli teden liberalni poslanec Ward v parlamentu izjavil, da hoče angleško ljudstvo po svojih izvoljenih zastopnikih sklepati zakone brez umešavanja kralja in armade, mu je sledilo burno odobravanje.

Velika nevolja pa vlada tudi proti vladi. Povsod se obsoja način, kako milo je vlada nastopila proti samovolnim častnikom. Predbaciva se ji, da ni takoj poslala uporneže v pokoj ter njih mesta dopolnila z navadnimi vojaki. Angleški častnik pripada namreč po večini plemstvu, kateremu je vojaštvo le prijetna zabava. Te bodo morali toraj predvsem odstraniti, ter armado demokratizirati.

* * *

Na Švedskem kakor na Angleškem poskuša torej absolutizem počasi priti do veljave, ter odstraniti dosedaj veljavni demokratizem. Osobito si žele v obeh državah vladarji večjih pravic, posebno pravico samoodločbe. A pregloboko je že vkoreninjen demokratizem. V obeh državah je ljudstvo politično zrelo ter si ne pusti kratiti pridobljenih pravic. In švedski in angleški kralj bosta morala še pravočasno odnehati, ker se drugače prav lahko pripeti, da se začne obema majati kraljevski stolec.

POLITIČNI PREGLED.

Državnozborni poslovnik.

Poroča se, da se v kratkem sestane komisija, ki ji je vlada poverila nalogo, da sestavi nov državnozborni poslovnik. Novi poslovnik bo nato vlada oktroirala potem § 14.

Novi solnograški nadškof.

Metropolitanski kapitelj je v Solnogradu v navzočnosti naučnega ministra Husareka kot cesarskega komisarja volil novega nadškofa. Za nadškofa je bil izvoljen celovski škof dr. Baltazar Kaltner. Novi solnograški nadškof je star 70 let in je bil l. 1910. imenovan za naslednika umrlega škofa dr. Kahna.

Avstrija in Črna gora.

„Militärische Rundschau“ se je te dni oglasila z zahtevo, da mora Črna gora odstopiti Avstriji slavno goro Lovčen, ki dominira Kotor in vse gore, ki dominirajo cesto v Skader, tako da bi Avstrija imela prosto pot po kopnem v Albanijo. Znano je, da se nahaja Črna gora v skrajno neugodnih gospodarskih razmerah. Vled odpora Avstrije ni dobila Črna gora Skadra in to pomeni zanjo gospodarsko katastrofo. Iz te gospodarske stiske si zamore Črna gora pomagati samo na ta način, da sklene popolno unijo s Srbijo. Dotična pogajanja med Srbijo in Črno goro se vrše že dlje časa in na Dunaju jih gledajo grdo in so tudi že grozili, da takega združenja ne pripuste. . . . Ob enem pa so začeli pritiskati na Črno goro in zahtevati od nje, naj odstopi Avstriji Lovčen in vse gore ob poti v Albanijo. Bajе obetajo, da v tem slučaju odnehajo s svojim odporom proti uniji med Srbijo in Črno goro. Doselej se, glasom italijanskih listov, Črna gora z vso odločnostjo brani avstrijske zahteve, saj bi stem prišla militarično popolnoma v oblast Avstrije in bi dejansko nehala biti neodvisna država. Podpora ima pri tem v Italiji, kateri seveda ne hodi na misel, da bi Avstriji olajšala in skrajšala pot v Albanijo.

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Dalje.

Z olajšanim srcem zapusti človek turbno puščavo, kraj smrti. In ko prekorači osliček greben Giyusi in se zopet odpre pogled v rodovitno Ponilje in orjaško kajirsko mravljišče, vzdihneš radosten, kakor bi se ravno prebudil iz težkih sanj.

Počasi, previdno stopa dolgoušec po precej strmi stezi proti grobovom kalifov. Polagoma spusti roka povodce zaupajoč izkušeni živali, oko zastrne v daljavo, v duši deluje pod vtisom vidnega in vidljivega fantazija, kar . . .

Menda sem v prejšnjem in sedanjem članku preveč hvalil egiptovskega sivca. Naenkrat se znajdem v rumenem prahu in pesku, tipajoč svoj boleči trebuh, izpodleteli osel pa se počasi pobira z nepremehkih, deloma kamnatih tal.

No, na nezgodo ni bilo časa misliti, preveč je bil smešen prizor, kj se je zdaj odigral. Vodnik je v svoji zmešanosti skakal in letal okoli ponesrečencev, kakor znorel. V prvem hipu je zamenjal osla in mene, začel proti meni mahati s palico, osla pa snažiti, dokler se ni zavedel svoje zmote in začel z obratnim početjem, ki sem mu ga pa, ker se naposled magariac tudi lahko spod-

Ustava na Češkem.

Pred državnim sodiščem se je vršila 1. aprila razprava na pritožbo bivših čeških deželnih odbornikov proti uvedbi pravne komisije na Češkem. Obenem se je pritožil tudi odvetnik dr. Krovsky radi kršenja po državnih osnovnih zakonih z jamčene deželne avtonomije. Pritožitelje je zastopal odvetnik dr. Srb. V svojih izvajanjih je naglašal, da cesarski patent ni smatrati kot redno promulgirani zakon, marveč kot enostavno naredbo, ki nima zakonske moči in ne temelji na zakonih, marveč je pravcato kršenje državne in deželne avtonomije. V vladnem protispisu, ki je zelo kratek, se pobija naziranje pritožbe, češ, da državno sodišče ni kompetentno, ker je cesarski patent emanacija krone, ne pa naredba; vrhu tega pa je cesarski patent bil izdan v izvrševanju državnega zasilnega prava, s čemer pa se niso kršile pravice ne deželnih odbornikov, ne deželne avtonomije. Dr. Srb je svoja izvajanja pričel v češkem jeziku. Predsednik ga je pozval, naj govori nemško, da ga bodo razumeli vsi člani državnega sodišča. Dr. Srb se je temu pozivu vklonil. Državno sodišče bo svojo sodbo izreklo najbrže šele prihodnji mesec.

Črna gora.

V črnogorski skupščini se je razpravljalo o konfliktu na Sienici. Minister zunanjih zadev je izjavil, da se je od avstrijske strani udeležilo napada: trije bataljoni pehote, tri čete lovcev, ena strojna puška in en oddelek žendarmerije. Vsem tem so stali nasproti samo 4 možje črnogorske straže. Minister povdarja, da se je ta napad izvršil brez vednosti avstrijske vlade ter je mnenja, da se bo krivce kaznovalo. Poslanec Vuković je mnenja, da se je napad izvršil namenoma. Poslanec Vuletić pozivlje vlado, naj mejo proti Avstriji istotako utrdi, kakor proti Albaniji. Poslanec Obredović zahteva popolno zadoščenje za prelito črnogorsko kri. Končno se sklene, da skupščina odobrava postopanje vlade ter jo pozivlja, da interese države energično varuje.

Albanija.

Albanski knez Viljem nima nič kaj mirnih in veselih ur. Od vseh strani Albanije poročajo o nemirih. V zadnjih dneh so veliki oddelki svetih bataljanov začeli prodirati proti distriktoma Kolonia in Korica, ki so ju grške čete že zapustile. Prebivalstvo je seglo po orožju in hoče prodiranje grških čet onemogočiti z orožjem v roki. Ahmed bej, načelnik albanskih prostovoljcev v Erziki, glavno mesto distrikta Kolonia, je vsled tega poslal svetim bataljonom ultimatum, naj opuste prodiranje, ker jih bo sicer napadel s svojimi prostovoljci. Ker je ostal ta ultimatum brezuspešen, je napadla močna četa prostovoljcev pod poveljstvom Ahmeda beja prodirajoče svete bataljone. Kakor poroča albanska korespondenca, je prišlo do ostrega boja, ki je trajal več ur. Sveti bataljoni so bili poraženi in so morali bežati. Na grški strani so baje imeli večje izgube. Govori se, da korakajo iz Premetija in Argyakastra večje grške čete proti Erziki. Velik del prebivalstva v severnem Epiru se je jel upirati terorju Grkov. Mednarodna kontrolna komisija je za Albanijo zahtevala predujem v znesku deset milijonov kron, ki naj se pokrijejo z blagajniškimi nakaznicami, plačljivimi v šestih mesecih. Albanska vlada je stavila predlog, naj se ji da dvaipol milijona od tega posojila na razpolaganje. Komisija pa ima proti temu predlogu pomisleke. V Belgrad so došle iz Albanije oficijalne vznemirjajoče vesti, ki govore o anarhističnih razmerah v

takne in pade, hitro zabranil. S tisočnimi oprostitili sem zasedel zopet oslička varno ga vodeč, vodnik zdaj tik ob glavi živali. Prejšnjega prepevanja pa ni bilo več čuti, nezgoda ga je tako potrla, da je čisto umolknil.

Malo pred mrakom, ki v orijentu kakor znano zelo hitro mine, dospe mala karavana h grobovom kalifov. Bilo jih je še mogoče v naglici ogledati.

Znameniti so ti spomeniki ne le ker so nastali v poznem srednjem veku, v času, ko je začela pristna arabska umetnost že propadati in se le siloma držala po konci vsled krasoljubnosti in požrtvovalnosti posameznih vladarjev, temveč tudi, ker nudijo poleg ustanovnikovega groba prostore za samostane in prenočišča za romarje, in so torej obenem nekaj „han“.

Sicer pa ne nudijo ničesar posebnega, so deloma razsuti in bi že čisto razpadli, da jih ni v zadnjem času vzela v oskrbo že omenjena komisija za ohranitev teh starin.

Imena vedni sta džamiji sultana Barkuka in Kait Beja. Prvo v kvadratični osnovi odlikuje lepa preddvorana z zvezdnato obliko, ki pelje v dvor, ki ga krasi na sredi se nahajajoč studenec pod staro tamarisko. Levo od najsvetejšega je grobišče sultanovo z rodbino, strogo deljeno po spolu. Za desno postransko ladijo (livan) se nahajajo celice za

večjem delu Albaniji. V Draču seveda Esad paša prevladuje položaj, v ostalem delu Albanije deluje privrženci Kemala beja in agenti mladoturškega komiteja. Te razmere in pa vstaja v Epiru ustvarjajo položaj, ki ga tukaj zasledujejo s skrbjo.

Nova albanska vstaja.

Kakor se uradno poroča, so se pričeli ob srbsko-albanski meji novi krvavi boji. Nad 10.000 Albancev se je zbralo ter udrlo mestoma na srbsko ozemlje, zlasti pri Ornovi in Banji proti Prizrenu. Vnel se je hud boj, v katerem je bil prizrenski načelnik Rakica ranjen in od Albancev zajet. Srbska vojna uprava je dala takoj povelje ojačiti čete.

Narodno-gospodarstvo.

Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna dušičnata gnojila.

Ni odveč, če se vedno ponavlja, da sta hlevski gnoj in gnojnica bila, sta in bosta najvažnejši kmetovi gnojili.

Če pa navzlic temu vedno in vedno priporočamo tudi umetna gnojila, pa to delamo zato, ker naš hlevski gnoj vsled prejšnjega napačnega kmetovanja nima dovolj rastlinskih hranilnih snovi v sebi. Našemu hlevskemu gnoju zlasti nedostaja fosforove kisline in kalija, zato moramo te hranilne snovi sedaj dokupovati v obliki umetnih gnojil, in sicer kot fosfatna gnojila (Tomasovo žlindro in superfosfat) in kalijeve gnojila (pepel, kajnit in kalijevo sol).

Na travnikih s hlevskim gnojem gnojiti sploh največkrat ne gre in je tako gnojenje tudi potratno, kajti največji del tega hlevskega gnoja, po vrhu raztrošenega, se izgubi v zrak in ne pride rastlinam v korist. Zategadelj so umetna gnojila posebno pripravna za travnike. Zelo je napačno travnike gnojiti samo s fosfatnimi ali kalijevimi gnojili ali samo skupaj z obema tema gnojiloma, kajti s takim gnojenjem ne damo rastlinam na travniku silno važne hranilne snovi, ki jo dušik imenujemo.

Če kdo svoje travnike gnoji samo s Tomasovo žlindro jeseni ali pozimi, s superfosfatom spomladi in poleg tega tudi s kakim kalijevim gnojilom, lahko doživi veliko razočaranje, kajti nekaj časa bo tako gnojenje pač imenitno učinkovalo, a pozneje se lahko pripeti, da rodovitnost prav močno preneha. Detelje in sploh rastline iz vrste stročnic morejo jemati dušik iz zraka, zato se vsled gnojenja s fosfatnimi gnojili močno razrasejo, zaduše žlahtne trave in druga dobra zelišča, in ker detelja slednjič tudi onemore, potem na travniku ni več veliko detelje, trav pa tudi ne. Če hočemo na travniku ohraniti trajno rodovitnost, moramo obenem poskrbeti tudi za dušičnato hrano. Najbolje in najceneje kmetovalec svoje travnike preskrbi z zadostno množino dušika, če gnoji z gnojnico. Seveda gnojnice nimamo vselej na razpolaganje ali pa imamo take prostore, kamor gnojnice sploh ni mogoče voziti.

Vsak umen kmetovalec, ki skrbi za bodočnost, je že jeseni ali pozimi pognojil svoje travnike s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo. Tudi sedaj še do srede meseca marca je čas za tako gnojenje. Kdor pa tega ni storil in hoče to leto kaj prida na travnikih pridelati in ni mogel, kakor gori povedano, poprej ali sedaj pognojiti, ta mora spomladi pognojiti svoj travnik s superfosfastom in s kalijevo soljo. Ti gnojili, kakor tudi Tomasova žlindra, pa sami zase ne zadostujeta; pognojiti je treba tudi s kakim dušičnatim gnojilom.

derviše, učence in romarje. Blizu prejšnjega vhoda pa zopet studenec s postori za šolo. Kljub poznemu času zidave (sredine petnajstega stoletja), je džamija eden najlepših spomenikov arabske gradbene kulture.

Posebnosti druge mošeje so odtiski prerokovih nog v pepelu, ki so jih ustanovnik in drugi pobožni božjepotniki iz Meke seboj prinesli, lepe slonokoščene rezlarije na baldahinu nagrobnika krasni mozaik v notranjosti poslopja, zunaj pa vitki z dičnimi okraski olupšani 40 m visok minaret.

Toda noč je že bila, ko sva s hamarjem prišla v mesto. Prav pred hotel me je zanesel sivi nesrečni prijatelj. Z mnogimi udanimi oproščenji se poslovi vodnik, proseč me kljub nesrečnemu padcu daljne naklonjenosti. Ne morem si kaj, da bi ga kot dobrega, nedragega in zaupnega hamarja tu ne priporočil vsakemu Slovincu, ki ga zanesejo opravki ali veselje do potovanja pod egiptovske palme. Nisem hud nate, kakor vidiš, Ben Mohamed. Midva seve, se bodeva težko v življenju še videla. — Morda pa še; Alahu akbar!

Da je po storjenemu delu sladko počivati, je okusil tudi pisec teh vrstic. Krepko, z nobenimi mučnimi sanjami pretrgano spanje me je pokrepčalo, da sem drugo jutro zamogel čil in svež nadaljevati svoja raziskavanja.

Dalje.

Kdor ima gnojnico, naj jo vestno porabi na travnikih kot dusičnato gnojilo, a kdor je nima ali iz kteregakoli vzroka ne more z njo gnojiti, ta mora rabiti kako umetno dusičnato gnojilo.

Najboljše umetno dusičnato gnojilo za travnike je amonijev sulfat. Z njim naj se štupa kakih štirinajst dni, preden travniki ozelene.

Za spomladansko gnojenje travnikov priporočamo na oral 300 do 400 kg rudninskega superfosfata (do srede meseca marca se namesto superfosfata še vedno lahko vzame Tomasova žindra, in sicer tudi 300—400 kg), 100 do 150 kg kalijeve soli in 50—75 kg amonijevega sulfata.

Namesto z amonijevim sulfatom lahko pognojimo travnik ali pašnik tudi z drugim dusičnatim gnojilom, t. j. s čilskim solidrom, ki še hitreje učinkuje, a ima lastnost, da se hitro razstopi in ga morajo rastline takoj zaužiti, če naj njegove učinke in torej denarja nepotrebno ne zapravimo. Čilskega solidra je vzeti na oral 100 kg, ki se raztrosi v dveh deležih in sicer $\frac{2}{3}$ pričetkom meseca aprila v suhem vremenu, $\frac{1}{3}$ pa koj po prvi košnji.

S temi gnojili se lahko precej gnoji ali vsaj štirinajst dni, preden trava ozeleni. Če se amonijev sulfat dovolj zgodaj potrese, se ni bati izgube zaradi izhlapevajočega amoniaka, kajti to gnojilo se v mokri zemlji hitro raztopi, gre v zemljo, in tamkaj se izgube ni več bati.

Amonijev sulfat, dovolj zgodaj rabljen, dokler je v zemlji še zimska vlaga, je izborno dusičnato gnojilo, ki je toliko vredno, kakor prav rabljen čilski solidr.

Že prejšnja leta je naša kmetijska družba priporočala rabo umetnih dusičnatih gnojil, in vsa došla poročila so spričevala naravnost velikanski učinek amonijevega sulfata, oziroma čilskega solidra, a zadnji dve leti teh gnojil zaradi njih visoke cene namenoma nismo toliko propagirali. Sedaj so cene zopet izdatno znižane, zato jih zopet priporočamo.

Seveda se našim kmetovalcem ta gnojila še vedno zde draga, ker imajo pred očmi vrečo, ki veliko stane, ne pomislijo pa, koliko gnojilne moči je v taki vreči. 100 kg amonijevega sulfata ima v sebi toliko dušika, kakor 8000 litrov gnojnice, in 100 kg čilskega solidra toliko, kakor 8000 l gnojnice. Voz gnojnice ima povprečno 500 litrov, torej 100 kg amonijevega sulfata nadomesti 16 voz in 100 kg čilskega solidra 12 voz gnojnice.

Končno pa še enkrat pripomnimo: Gnojiti samo z amonijevim sulfatom je tudi napačno, ker s tem gnojilom damo raslinam le dušik; one pa potrebujejo tudi fosforove kisline in kalija, zato je edino pravilno gnojenje z amonijevim sulfatom le v zvezi s fosfatnimi in kalijevimi umetnimi gnojili. Amonijev sulfat se zaradi apna v Tomasovi žindri nikdar ne sme z njo mešati, oziroma z njo obenem gnojiti, ampak amonijev sulfat se mora vedno štupati nekaj tednov po gnojitvi s Tomasovo žindro. „Kmetovalec“.

Tržne cene

na tedenski semenj v Kranju, dne 30. marca 1914

Pšenica	100 kg	K	24—
Rž	" "	"	20—
Ječmen	" "	"	17—
Oves	" "	"	18—
Koruza rdeča	" "	"	20—
Koruza rumena	" "	"	18—
Koruza nova	" "	"	16—
Ajda	" "	"	22—
Proso	" "	"	20—
Deteljno seme	" "	"	160—
Fižol ribničan	" "	"	30—
Fižol koks	" "	"	32—
Fižol mandolan	" "	"	28—
Leča	" "	"	20—
Pšeno	" "	"	30—
Ješprenj	" "	"	28—
Krompir	" "	"	4—
Mleko 1 l	" "	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3:50
Maslo	1 "	"	3—
Govedina I.	1 "	"	1:68
Govedina II.	1 "	"	1:60
Teletna I.	1 "	"	2—
Teletn all.	1 "	"	1:80
Svinjina I.	1 "	"	2—
Svinjina II.	1 "	"	1:80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2:20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2—
Slanina I.	1 "	"	2—
Slanina II.	1 "	"	1:70
Jajca 9 kom.	" "	"	—80

Na tedenski semenj v Kranju, dne 30. marca 1914 se je priglasilo: 173 glav domače govede, 0 glav bosanske govede, 0 glav hrvaške govede, 9 teleta, 16 prešičev, 0 ovac. — Od priglasene živine je bilo za mesarja: 70 glav domače govede, 0 glav bosanske govede, 16 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 86 v za pitane vole, 78—80 v za srednje pitane vole, 76—78 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K —96 za teleta, K 1:18 za prešiče pitane, K — za prešiče za rejo.

Povratek k domačemu delu

je zadnje stremenje ženskega gibanja. Dati gospodinjstvu ženo in otrokom mater je cilj resnih boriteljic za pravo ženo. Dolžnosti moderne gospodinje so seveda povsem drugačne, kakor so bile dolžnosti gospodinje prejšnjih časov. Saj potrebuje temeljitega znanja v vsem, kar se tiče direktno ali indirektno gospodinjstva. Predvsem potrebuje kemijo in poznanje blaga. Le takrat lahko racionelno gospodari, kadar je poučena o vrednosti živil ter pozna kemični proces pri prirreditvi jedil.

Kuhinjsko kemijo poučujejo na kratek in lahkopojmljiv način ročne knjige tvrdke dr. A. Oetkerja, Baden pri Dunaju, ki se dobe zastoj v vseh specerijskih trgovinah, drogerijah in vseh trgovinah z živili, ki prodajajo dobroznani dr. Oetkerjev prašek za peko. Kjer bi se jih ne dobilo, naj se zahteva brezplačno dopošiljatev zapisnih knjig iz dr. A. Oetkerja tovarne za živila v Badenu pri Dunaju. 72 26—2 B

DOPISI.

Jeseniške novice.

Anarhija vlada v našem občinskem odboru. To ni prav nič novega, če se pomisli, da je fajmošter zmašil ta odbor skupaj iz vseh mogočih kameleonov Slovenske Ljudske Stranke. Čuditi se torej ni, če se sedaj pošteno kregajo med seboj. Pri gradbi šole, pri vodovodu in sploh pri vseh stvareh so vlekli vsak na svojo roko, tako da so vso štreno prav pošteno zmešali. Župan Čebulj je pa s svojo nadutostjo in sitarijo zgubil še tisto malo simpatij kar jih je imel. Finale vsej klerikalni polomiji bo menda ta, da se bo Čebulj zopet vsedel na svoj krojaški stolček, fajmošter in kaplan pa odideta iz Jesenic. To je že v navadi pri nas, da fajmošter, ko enkrat vse zmeša, odide drugam. Prihodnje leto bodo volitve in prav nič bi ne škodovalo, ko bi se naprednjaki že sedaj nekoliko zanimali ter posvetili klerikalnemu gospodarstvu nekoliko več pozornosti.

Društvene vesti. Sokolska Akademija je preteklo nedeljo v vsakem oziru dobro uspela. Prihitelo je mnogo odličnih gostov iz okolice, posebno častno je bila zastopana Mojstrana. Br. dr. Pretner je v krasnem govoru pozdravil navzoče in povdarjal važnost Jeseniškega Sokola za vso gorenjsko dolino. Pozival je vse, da naj tudi še v bodoče vsak po svojih močeh pospešuje Sokolsko idejo, Sokolom pa želel v bodočem desetletju še več uspehov kot jih je imel v preteklem. Prav častno je tudi pevski zbor pod vodstvom g. Ošabnika rešil svojo nalogo ter žel obilo priznanja in pohvale. Nad vsa pričakovanja pa se je izvršila telovadba. Občinstvo je bilo kakor elektrizirano. Pri vsaki točki, pri vseh nastopih je odmevala dvorana bučnega ploskanja in na zdar klicev. Jeseniški Sokol je storil s tem velik korak naprej; dokazal je, da ga vse farovške intrige nič ne brigajo in mu tudi osebnosti ne morejo škodovati. Le tako naprej, v delu je spas! Na zdar!

DNEVNE VESTI.

Pravila „Narodnega in naprednega političnega društva v Kranju“ je potrdila c. kr. deželna vlada z odlokom z dne 23. marca 1914.

Slavnemu uredništvu ljubljanskega „Dana“ prav toplo polagamo na srce, da naj si preskrbi v našem mestu zanesljivega zaupnika, ki bo nekoliko kontroliral njegove politične dopise iz Kranja. Taka zaupna oseba, ki bi morala docela poznati tukajšnje razmere, bi bila vsekako preprečila ponatis petošolske politične naloge o kranjskih političnih odnošajih, katero je objavil „Dan“ minoli pondeljek. Saj nič ne rečemo, tudi otroci morajo imeti svoje veselje, a pametni stariši ne dajejo otrokom vžigalic za igračo. Tudi politični otročaji naj pridejo na svoj račun in naj se jim dovoli od časa do časa kak prostorček v javnem listu, a kolikor domišljavčki ne streljajo čez cilj in v svoji vihravosti ne škodujejo strankinim koristim. Toda užigalic jim dajati nikar! V svoji nepremišljenosti utegnejo zanetiti požar, ki more imeti zle posledice. No, v našem slučaju stvar ni tako tragična. Igral se je sicer z ognjem mladič v Kranju, a menda na svoje začudenje zlegel v „Danu“ samo kuka-vično jajce, katero sedaj kranjski tehant v svojem umazanem „Gorenjcu“ vali naprej. K sreči so pa jajca, katera vali Anton Koblar, vedno le klopotci in tudi to pot ne bo izvalil ničesar, četudi bi čepel na „Danovem“ jajcu do — sodnega dne. Divje veselje včerajšnjega „Gorenjca“ nad omenjenim kukavičnim jajcem naj bo „Danu“ v svarilo. Če pa misli slavno uredništvo ljubljanskega „Dana“, da obstoja višek politične modrosti v tem, da se po javnih listih potvarjajo dejstva, premlevajo lokalne čenčarije, lastni pristaši z vso silo pehajo v nasprotni tabor in jemlje tistim, ki se nesebično žrtvujejo, veselje za javno delovanje — potem se-

veda naj „Dan“ še odpira svoje predale političnim otročajem. Po našem mnenju spadajo taki pisateljki med sotrudnike „Bodeče neže“! Nepristojna komika namreč časih učinkuje še boljše kakor — nedeljski dovtipi!

Pavovo perje. „Gorenjec od 27. m. m. nas je presenetil s trditvijo, da je Kanj dobil od dežele odkar jo upravlja S. L. S., prav lepe reči, ki so v korist meščanom. V dokaz svoje trditve navaja cesto v Besnico in — vodovod! V koliko je „Gorenjčeva“ pisava opravičena, naj kažejo sledeče vrstice. Če že pisec dotične notice smatra preložitve klanca v Rakovici — za to se gre namreč, ne pa za besniško cesto — kot posebno važno pridobitev za kranjsko meščanstvo, potem bi bil tudi moral povedati, kako se je omogočila ta akcija. Že leta 1898. je bil izgotovljen načrt za preložitve omenjenega klanca, a okrajni cestni odbor ni imel na razpolago denarja, da bi izvršil ta projekt. Na predlog zastopnika kranjske občine v cestnem odboru se je ravno v svrhu regulacije besniške vesti zvišala cestna naklada za 2%, tako da se je tekom let nabralo v ta namen kakih 25 tisoč kron. Sedaj je bilo šele mogoče uspešno nastopiti in l. 1906. je deželni odbor sporočil cestnemu odboru, da je zakonski načrt glede preložitve besniške ceste v Rakovici že pripravljen, in da bo tudi dežela — kakor običajno — prispevala k gradbenim stroškom. Spomladi l. 1907. bi bilo že mogoče pričeti z delom, da se niso v zadnjem trenutku pokazale težkoče radi odkupa potrebnega sveta in zahteve prebivalstva, da naj se predložitev izvede drugače, kakor prvotno nameravano. Vsled spremembe načrta se je moralo od železnice odkupiti nekaj sveta, kar se je posrečilo šele po dolgotrajnih pogajanjih. Ko je prejšnji okrajni cestni odbor odstranil vse težkoče, se je l. 1910. izvršila preložitve klanca v Rakovici in dežela je prispevala k skupnim stroškom, kakor je bilo določeno že leta 1906. Tako tedaj izgleda ta „lepa reč“ od blizu! — In sedaj vodovod. „G. Pirc je zaradi deželne podpore pritiskal na kljuko še takrat, ko so v deželnem odboru vladali liberalci, a to vprašanje so spravili v tir šele odborniki S. L. S.“ Tako „Gorenjec“. V resnici je stvar nekoliko drugačna. Že leta 1900. je sklenil deželni zbor prispevati 25% k preračunjenim stroškom vodovoda za Kranj in okolico. V deželnozborski seji z dne 22. novembra 1905. se je zvišal deželni prispevek na 30% in sprejel zakonski načrt glede kranjskega vodovoda. Začetkom januarja 1907. je bil deželnozborski zakon sankcioniran, in po dolgotrajnih pogajanjih med občino in deželnim odborom, poljedelskim in finančnim ministrstvom radi izplačila državnega prispevka je slednjič deželni odbor malo pred novim letom 1908. razpisal vodovodna dela. To vse se je zgodilo pred novimi deželnozborskimi volitvami leta 1908., ko so na srečo Kranja in njegove okolice vladali v deželnem zboru in odboru ti šmentani liberalci. Če bi imela takrat večino S. L. S., bi bil Kranj z okolico še danes brez vodovoda. To pa že zategadelj, ker bi stranka vsekako ugodila kranjskim klerikalcem, ki so za vsako ceno hoteli preprečiti vodovod za Kranj in okolico. Iz navedenega sledi, da Pirc ni zamen pritiskal kljuk pri liberalcih, ki so dovolili deželno podporo za kranjski vodovod. Novi deželni odbor ni storil drugega, kakor da je oddal vodovodna dela. Če je imel pri tem posebno srečno roko, o tem se ne bomo prerekli. Resnici na ljubo pa radi priznamo, da sta si zlasti za sankcioniranje vodovodnega zakona in ugodni način izplačevanja državnega prispevka stekla velikih zaslug člana S. L. S. bivši deželni glavar pl. Šuklje in komerčni svetnik g. Fran Povše. Nehvaležni nismo bili nikdar, in kadar se bo sedanja večina deželnega odbora pokazala dobrohotno napram naši občini, bomo mi zadnji, ki bi kratili njene zasluge.

Obračunava proti splitskemu županu. Ob času sijajnih zmag balkanskih armad nad Turki so prirejali po Dalmaciji velike manifestacije v proslavo slovanskih zmag. Takšne manifestacije se je vršila tudi v Splitu. In na tej manifestaciji je govoril tudi splitski župan Vicko Katalinič. Njegov govor je bil sicer navduševalen, po vsebini pa docela nedolžen. Vkljub temu so uvedli proti županu kazensko preiskavo in deligirali za ta proces deželno sodišče v Celovcu. In končno je bil župan obtožen, da je ščuval množico proti državnim oblastinjam. Preiskava je trajala pol-drugo leto in zdelo se je, kakor da bi se hotelo kazensko postopanje proti županu Kataliniču sploh ustaviti. Sedaj pa poroča splitska „Svoboda“, da je sodišče v Celovcu razpisalo obravnavo proti županu Kataliniču na dan 1. maja. Zagovorništvo splitskega župana je prevzel ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar iz kolegijalnosti kot župan ljubljanski nasproti svojemu tovarišu županu drugega največjega jugoslovanskega mesta na avstrijskem slovanskem jugu.

To je stara pesem“ je naslov dramatičnega igrokaza, ki se predvaja jutri, v nedeljo, dne 5. aprila v kinematografu J. Nadišar v Kranju. Predvaja se pri vseh predstavah. Na sporedu je še naravni posnetek „Potovanje po Kaliforniji“ in veseloigri „Soprog na deželi“ ter „Kunigunda kot članica društva v varstvo živali“.

Sadno drevje c. kr. kmetijske družbe dobé člani kranjske podružnice pri g. Cirilu Pircu.

Opozorjamo na današnje predstavo Hegedüsovega igrokaza v treh dejanjih „Morilec“, ki se igra danes zvečer na čitalničnem odru. Izjemno odpade nedeljska predstava, tako da je pričakovati danes zvečer polnošteviline udeležbe.

Vreme v mesecu v aprilu. Nič prida nam ne obeta teorija prof. K. V. Zengerja za mesec april. Nič manj kot osem poruh — med temi petero najmočnejših — pripada na tekoči mesec, ki povsem ostane zvest svojemu tradicijonelnemu značaju. Vražje poruhe pripadajo na 4., 12., 17., 18., 20., 25., 29., in 30., aprila; najhujše pa so 4., 17., 18., 20., in 29. Potemtakem je soditi na zelo nestanovitno, in posebno v drugi polovici meseca, tudi na hladno vreme. Poruha iz 4. aprila pokaže se že v prvih dnevih aprila v lahkih padavinah, ki vzdrže do 5., ali 6. Nato se vreme izboljša. 9., ali 10. aprila se močnejše pooblači, veter zraste in se zasučé na jugozahod, na kar je pričakovati padavin, posebno v gozdnatih in višje ležečih pokrajinah. V nižje ležečih krajih pade temperatura od 11. precej znatno. Tlakomer se po 12. polagoma dvigne a ne dosti. Zelo močne poruhe med 17. in 20. aprilom prinesejo predvsem zopetni padec barometra. Veter, ki je bil dosedaj večinoma samo lokalnega smer, preide na jug, pozneje na jugozahod, vzrase in bo od časa do časa zelo buren. Padavine bodo sicer česte — a ne bodo dolgo trajale. Toplota okoli 17. bo znatna a prične padati obenem s prebodom vetra na zapad in severozapad. Posebno bodo dnevi med 21. in 24. aprilom občutno hladni; v hribih je pričakovati poznih nočnih mrazov. Celo že 20. se veliko ohladi in z dežjem bo padal sneg. Po 21. aprilu poneha počasi veter, ki preide na severozapad in pozneje na sever. Padavine prenehajo. Bližajoče se poruhe provzročé 25. aprila zopetno poslabšanje vremena, katero izvzemši dva do tri dni vzdrži do konca meseca.

Vremenska metoda Falbova izkazuje pa samo dva kritična dneva in sicer 10. in 25. aprila. Prvi učiňuje z veliko močjo, drugi pa neznatno. Po Falbovi prognozi bo april od začetka nestalen toplota pa znatna. Po 8. aprilu prične tlakomer padati, veter preide na jugozahod pozneje na zapad in bo precej močan. Vrhutega provzroči močan kritični dan z 10. v pokrajinah, kjer so dani pogoji zato, potrese in izbruhe ognjenikov. Med 8. in 17. bode tudi nevarnost eksplozij v premogokopih mnogo večja kot sicer. Od 15. obljubljuje Falbova teorija, bomo imeli zopet toplejše in prijetnejše vreme, ki je bo motil samo nemirni veter. Padavin ne bode pričakovati do 23. aprila, nakar pokaže barometer že prehod k poslabšanju. Lahke padavine, nestalno vreme in posebno nizka toplota vzdržijo do 27. Nato preneha deževno vreme in nastane toplejše vreme, ki se do konca meseca ne spremeni. N. L.

Radi pomanjkanja prostora priobčimo poročilo občinske seje prihodnjič.

Iz deželne odbora. Deželni glavar naznani, da je povelikonočno zasedanje deželne zbornice zasigurano in da bo sedaj na Dunaju urgiral pred vsem sankcijo šolskega zakona v tem smislu, da bo deželni zbor zamogel že v tem zasedanju sklepati o eventualnih potrebnih izpremembah zakona. — Prvo žrebanje tikrov deželne banke (komunalnih in hipotečnih) se bo vršilo dne 15. aprila. — Vse župane, ki še niso poročali o pravočasni predložitvi prvotnih porotniških list, kaznuje večina z redovno globo po 20 K. — Vlada je pritrdila razpust naprednega občinskega odbora v Slavini. Odobri se naknadno sklicanje gospodarskega sestanka na Krškem v svrhu proučevanja gospodarskih potreb okraja pod patronanco deželne odbora. — Vipavskemu pogoditvenemu društvu se odkupi zakup državne užitnine za časa od 1. aprila do 31. decembra t. l. za 15.000 K. S tem je vsa državna užitnina po celi deželi izvzemši Ljublane v zakupu dežele. — Kmetijsko-kemičnemu preskuševališču se prideli v svrhu naprave poljskih poskusov deželni travniški mojster Jereb. — Sklene se pri večjih stavbah oddajati obrtniško-rokodelska dela posamič ter isto priporočati tudi občinam. Protest občinskega odbora v Beli peči zoper imenovanje Slovenca za županovega tajnika se odkloni. — Sekundariju dr. Virantu se dovoli polletni dopust in primerna podpora. Provizoričnim deželnim živinozdravnikom na Vrhniki se imenuje Ivan Pestotnik. Za obrtno razstavo v Radovljici se dovoli podpore 500 K, istotako po 500 K za stvarne potrebščine pletarskega tečaja pri D. M. v Polju in dijaški kuhinji v Novem mestu. — Vse prošnje slovenskih igralcev za potovalne študijske podpore se z večino glasov odklonijo. — Gledališke ankete, katero sklicuje občinska gledališka komisija zaradi bodčice gledališke sezone, se deželni odbor ne udeleži. — Sklepanje o predlogu deželne odbornika dr. Pegana, naj se finančna oblast pozove, da ustavi pobiranje mestnih določil v Ljubljani, dokler ne bo rešena pritožba, ki sta jo vložila zoper mestni proračun Kregar in Štefe, se odloži do prihodnje seje.

Iz trgovinske in obrtniške zbornice. Trgovinski minister je potrdil zopetno izvolitev Ivana Kneza za predsednika in Kamila Pammerja za

podpredsednika tukajšnje trgovinske in obrtne zbornice za leto 1914.

Neprav zdravnik. V petek zvečer je aretiralo orožništvo v Škofji Loki nekega agenta za stroje, ki se je izdajal za zdravnika ter prodajal lahkovernim ljudem ničvredna zdravila proti glavobolu, epilepsiji itd. Izročili so ga okrajnemu sodišču.

Smrekove sadike. Glasom naznanila c. kr. okrajnega nadzorništva v Radovljici oddati je letošnja spomlad približno 80.000 triletnih smrekovih sadik, po ceni 8 K 50 v za vsaki tisoč, zavite v mah ali slamo in postavljene na kolodvor ali poštne postaje. Oni gozdni posestnik, katerim še ni bila prilika dana se s potrebnimi sadikami za letošnja spomlad preskrbeti, naj pošljejo dotična zglasila dokler je še kaj zaloge na okrajno glavarstvo v Kranju. Dotičnim naročilom je treba denarno svoto priložiti in način pošiljatve naznaniti zlasti na katero poštno ali železniško postajo naj se naročene sadike pošljejo. Onim, kojih naročila se zaradi pomanjkanja gojnik ne bi moglo ustreči, se bo denar zopet vrnil.

„Matica slovenska“. Razpis častne nagrade za leposloven spis. „Matica Slovenska“ razpisuje častno nagrado 300 K za daljši leposloven spis poljubne vsebine. Vložiti ga je treba do 1. maja 1914. pod posebnim geslom; pisateljevo ime bodi v kuverti, ki je zaznamovana z dotičnim geslom. Razume se, da prejme avtor poleg nagrade tudi običajni honorar.

Nasilen mutec. France Benedik, oženjen čevljar v Škofji Loki, je gluhonem ter stanuje s svojim očetom Šimnom in svojo mačeho v skupnem gospodarstvu. Odkar je oče svoji ženi izročil posestvo, katerega je upal dobiti gluhonem sin, sovraži mačeho. Opetovano ji je grozil, da jo zadavi ali z nožem poškoduje, in ji pri tem kazal nož. Mačeha se ga je tako bala, da si celo ni upala sama spat v hiši, če ni bilo moža doma. Dne 25. svečana je obdolženec iz same hudobije razrezal očetu par škornjev, katere mu je dal v popravilo, in mu napravil 12 K škode. Oče, boječ se, da bi mu sin tudi podplate razrezal, je šel v sinovo zaklenjeno stanovanje ter s sekuro duri odprl, sekuro pa postavil na tla. Ko je sinu očital, zakaj mu je škornje razrezal, je ta pograbil nož ter ga očetu trikrat v hrbet zasadil. Sunki so bili prizadeti s tako silo, da je očetu ranil pljuča in je bila poškodba smrtno nevarna. Sodišče mu je za kazen prisodilo 14 mesecev težke ječe.

Utonil bi bil pri Kropi 31. sušča okoli 72 let star mož, z imenom Valentin Dobre, da ga nista rešila tehnik Megušar in orožnik Anton Rus. Bilo je popno zvečer, ko sta korakala Rus, postajevodja, v Kropi in Megušar, slušatelj tehnične visoke šole iz Kroke, proti domu. Naenkrat zaslišita grgranje in klice na pomoč, ki prihajajo iz do 3 m nižje ležečega potoka, kjer vidita skozi temo človeka ležati sredi vode, ki ga je čisto pokrivala in počasi odnašala. V hipu skočita v vodo in orožnik privzdigne onemoglemu starcu v toliko glavo, da je bila na površju. Pri tem bi ga skoraj vzel vrtnec, ki je tam, v katerem bi bil starček utonil. Ko ga privlečeta na cesto, je isti še komaj dihal. Spravila sta ga k zavesti in naložila na voz Franca Ažmana, ki je prišel ravno mimo. V Kropi sta ga peljala v gostilno pri „Jalnu“ in preskrbela vse potrebno za zdravje in varnost ponesrečenca. Denarnica, v kateri je bilo 80 kron denarja, je bila že čisto razpadla in le še komaj so se rešili bankovci. Premočeno obleko sta mu slekla in gorko zavitega položila spat. Drugo jutro je mož povedal, da je star 72 let, doma iz Dražgoš, hišna št. 17 in da se piše Valentin Dobre. Rekel je, da se mu je naenkrat v glavi zavrtelo in da ne ve, kako se je dalje z njim godilo.

Loterijske številke:

Trst	24. marca	86	67	25	80	70
Lvov	24. „	31	7	52	70	53
Dunaj	28. „	4	29	75	52	90
Gradec	1. aprila	82	54	11	42	1

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 120 52—32

Gostilničarja na Primskovem

pri Kranju se priporočata slav. občinstvu : in obenem naznanjata, da točita ob :

velikonočnih praznikov

najboljše vino vsake vrste poceni in sicer

liter po 80 vinarjev.

74—1

Jakob Gorjanc in Franc Šusteršič.

SINGER šivalni stroji so neprekosljivi v trajnosti in vsestranski uporabi.

SINGER šivalne stroje dobite samo v naših prodajalnah z „S“ izveskom.

SINGER Co., delniška družba šivalnih strojev
[Kranj, Glavni trg št. 119.]

„U.K.“ ČAJÍ
London

50 svetovnoslavni!

Glavna zaloga pri Peter Majdiču Merkur, in Franc Dolenzu v Kranju.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52—12

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke, ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

Kokriško predmestje

v lastni hiši zaloga šivalnih strojev in potrebščin. Ravno tam **gostilna,** kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Tvrška J. V. Starè v Kranju

naznanja uljudno slav. občinstvu iz mesta in dežele otvoritev svoje popolnoma na novo založene

manufaktorne in konfekcijske trgovine

v prostorih dosedanje trgovine **g. J. Pfeifer v Kranju št. 23.** poleg dobro znane **Jahačeve gostilne.**

Ugoden nakup, zveza s prvovrstnimi tovarnami ter dolgoletno delovanje in izkušnje v tej stroki mi dajejo upanje, da vsem zahtevam velecenjenega občinstva v vsakem oziru ustrezem.

Ker se je dosedanja zaloga prejšnje trgovine razprodala, obstoji **nova zaloga iz najnovejšega in najokusnejšega prav dobrega blaga** vseh vrst tako, da lahko slavnemu občinstvu kar najbolje postrežem.

Priporočam se na obilen poset in beležim
z najodličnejšim spoštovanjem

J. V. Starè
prej J. Pfeifer.

66

73-2

Išče se

stanovanje

v sredini mesta obstoječe iz
treh sob s pritlikino.

Ponudbe na upravništvo tega lista.

Kino J. Nadišar.

Samo v nedeljo 5. aprila.

To je

stara pesem!

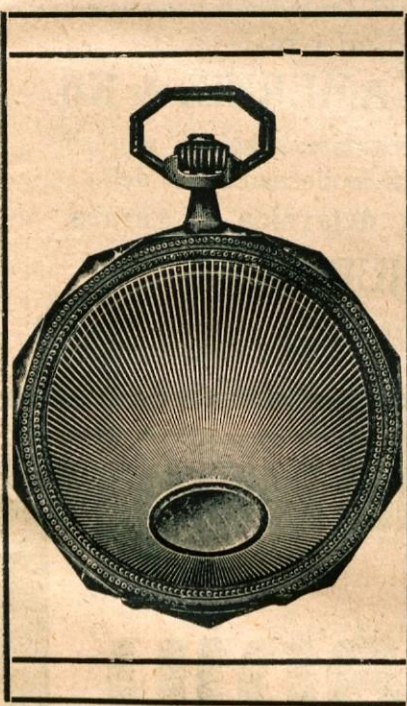
157

Odda se takoj

stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kuhinje in pritlikinami.
Podatki pri upravništvu tega lista.

19

Ivan Levichnik

urar in trgovec v Kranju

Velika zaloga

ur, zlatnine in srebrnine

Optični predmeti

4-14

se nahaja odslej

na Glavnem trgu št. 186

v hiši g. dr. Štampilharja.

Cene brez konkurence
Postrežba
solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

52-14

Znižana cena
za fina vina!

Razstava

gnjati in drugih mesnin
od 7. do 9. t. m.

DELIKATESNI ODDELEK

Krajnc Z. :: Kranj

16 52-14

Trgovina špecerije, delikates in deželnih pridelkov.

Kavarna in zajuterkovalnica

Izmed dobrega
najboljše!

Spomlad!

**Najstareja
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča za

pomladansko sezijo

svojo bogato zalogo najnovejšega blaga za ženske in moške
obleke, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

3 52-14

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4 ³/₄ ⁰/₀

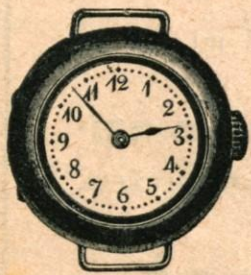
brez odbitka rentnega
davka.

10 52-14

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

9-14

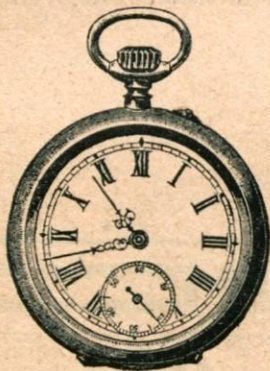
Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki
RUDOLF RUS preje
H. SUTTNER

v Kranju (poleg lekarne)
Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastonj in poštne prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

M. RANT :: KRANJ

trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki

Trbovljski in češki premog.

8 52-14

Otroški vozički

radi opustitve po zelo znižanih cenah.

Naročila za **velikonočno gnjat**
sprejemam do konca tega meseca po zmernih cenah.

Modni salon

68-3

A. Adamič - Kranj

Podružnica v hiši g. M. Mayr

naznanja častitim damam, da je došla ravnokar **velika izbira**
najmodernejših

dunajskih in pariških modelov

in se bodo isti prodajali dokler kaj zaloge radi pomanjkanja pro-
storov po zelo ugodni ceni. — Velika izbira krasnega nakitja.
Prepričajte se v konkurenčnih cenah predno si nabavite. — Žalni
klobuki vedno v zalogi.

Popravila se točno in ceno izvršujejo.

CYCLES
KINTA
K.C.L.

Zahtevajte
cenik.

KINTA-KOLESA

so splošno priljubljeni, ker so nedosežni v
teku in trpežnosti. Blagovolite si jih ogledati
pri tvrdki

KARL ČAMERNIK & Ko.

Špecialna trgovina s kolesi, motorji,
avtomobili in posameznimi deli.
Mehanična delavnica in garaža.

7-13

LJUBLJANA

samo Dunajska cesta 9-12

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

6-14

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4 ³/₄ ⁰/₀

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.